

SYNOPSIS / SISÄLTÖKUVAUS

ROMANIKULTTUURIN ASiantuntijan ja sarjan musiikista vastaavan taiteilijan
SANA

TREATMENT

OHJAAJAN SANA

KUNINKAAN KAUPUNGISSA

Kuusiosainen animaationsarja romaniperheen muutosta Ruotsiin 70-luvun alussa
Animaatio, stop-motion ja sekatekniikka
Käsikirjoitus Katariina Lillqvist ja Romanikulttuurin museon työryhmä
Musiikki Hilja Grönfors ja orkesteri

LAAJEMPI SYNOPSIS / SISÄLTÖKUVAUS

I

MAAN KORVESSA

Juuka, 1973

7-vuotias Feija Fors asuu isosiskonsa Ellin kanssa pienessä mökissä kaukana kylän keskustasta. Ellillä on vanha miesten polkupyörä, toisinaan Feija saa kokeilla sillä ajoa mutta pyörä on hänelle vielä aivan liian suuri.

Elli pitää parhaansa mukaan huolta pienen perheen taloudesta. Hän on taitava virkkaamaan pitsejä ja myymään niitä, ja aloittaessaan ensimmäisen luokan kansakoulussa, saa Feija sisareltaan lahjaksi polkupyörän. Iltaisin virkatessaan Elli usein laulaa ja kertoo Feijalle satuja kaukana meren takana olevasta Kuninkaan kaupungista, jonka kadut on silattu kullalla. Kun Elli saisi tarpeeksi pitsejä myydyksi, sinne lähdettäisiin laivalla.

Eräänä kylmänä joulukuun päivänä Elli vie pyörän tarakalla Feijan kouluun ja lähtee kaupoille. Pian hän saa myytyä ison pöytäliinan torilla. Torikauppias, jonka kojulla ei kauppa käy alkaa kadehtia Ellin kauppaa ja viheltää poliisin paikalle. Kun Ellin esiliinan taskusta löytyy viidenkymmenen markan seteli, syytetään häntä seuraavassa hetkessä torikauppiaan kassan varastamisesta. Hän kertoo saaneensa rahansa rehellisesti, mutta asiakasta joka todistaisi näin käyneen, ei löydy.

Elli joutuu putkaan, eikä kukaan ota kuuleviin korviinsaakaan hänen huoltaan Feijan hoidosta.

Feija palaa koulusta tyhjänä kotiin. Kun Elli ei tule yölläkään kotiin, piirtelee Feija ikävissään huurteisiin ikkunoihin kukkia ja hevosia.

Äkkiä ruusun keskelle ilmestyvät Ellin kasvot. Elli kehottaa Feijaa ottamaan polkupyörän ja lähtemään kiireesti mummonsa Miinan ja serkkunsa Fannin luo naapurikylään.

Feija lähtee pimeälle metsätaipaleelle pienellä pyörällään väsyneenä ja peloissaan. Puut tien varressa tuntuvat käyvän hänen kimppuunsa, joskus taas suuret tukkirekat miltei tempaavat pojan mukaansa. Loputtoman pitkän matkan jälkeen alhaalta laaksosta näkyvät naapurikylän valot.

Fannin luona kukaan ei ehdi kiinnittämään Feijaan huomiota, Fannia lukuunottamatta. Nopeasti Feija ehtii uskomaan serkulleen huolensa, mutta Fanni kertoo pojalle vielä isomman uutisen: koko perhe on nyt lähdössä Ruotsiin. Isä on hankkinut vanhan auton johon pakataan koko perheen tärkeimmät tavarat. Vain vanha isoäiti Manun Miina jää hevosten kanssa kotiin.

Feijaa alkaa itkettää. Hän haluaisi myös mukaan. Manun Miina on sivusta kuunnellut lasten keskustelua ja hänellä on suunnitelma. Feija voi piiloutua isoon säkkiin joka on täynnä höyhentyynyjä ja peittoja, se pakataan varmasti autoon mukaan. Miinan mielestä on sama, lähteekö Ruotsiin neljä vai viisi lasta. Feija hyppää säkkiin, ja pian matka kohti Turun satamaa alkaa.

Vankilassa Elliä kuulustellaan varkaudesta. Elli vakuuttaa syyttömyyttään ja kertoo pienestä veljestään, josta hänen pitää huolehtia. Kuulustelija lupaa etsiä käsiinsä Ellin mainitseman todistajan, naisen jolle Elli oli juuri ennen syytöstä myynyt pöytäliinan.

Turun satamassa ääriään myöten lastattu auto ajaa viimeisillä bensapisaroillaan laivaan. Matka kohti Ruotsia alkaa. Tavaratilassa Feija pysyttelee hiljaa kunnes tulee totuuden hetki: Fannin isoveljet kantavat peittosäkin laivan rappusten alle sopivaan nukkumatilaan.

Fanni yrittää turhaan estää veljiä avaamasta säkkiä, ja niin salamatkustaja paljastuu. Kauhuissaan Feija purskahtaa itkuun mutta Fannin äiti Roosa nostaa hänet syliinsä ja pyyhkii kyynelleet pois.

II MEREN MATKALAISET

Viking Line, 1973

Feija kertoo Fannin perheelle tarinansa. Vanhemmat lohduttavat häntä parhaansa mukaan: kaikki selviäisi kyllä. Kunhan päästäisiin asettumaan Ruotsiin, saataisiin Miinalle lähetettyä sanaa ja hän varmasti löytäisi Ellin.

Fannin veljet piristävät Feijaa ja vievät hänet katsomaan merta Fannin kanssa. Aurinko laskee ja kultaa saariston. Feija ihmettelee aavaa horisonttia ja yrittää nähdä Kuninkaan kaupungin tornit. Ilta kylmenee ja tuuli alkaa keinuttaa laivaa.

Nukkumapaikassa on kodikasta, koreat tilkkutäkit ja valkoiset, pitseillä koristellut lakanat antavat matkamiehille sikeät unet. Yöllä Feija herää, kuu on noussut meren ylle ja sen säteet leikittelevät pitsien monimutkaisilla kuvioilla. Feija muistelee Elliä ja lauluja, joita Elli aina lauloi virkatessaan.

Vankilassa Elli katselee samaa kuuta ja laulaa suruissaan.

Feija on alkanut huomaamattaan laulaa. Äiti Roosa herää ja hymyilee pienelle laulajalle. Hän vie Feijan kannelle ja näyttää kuunsillan merellä. Aallot ovat jo tyyntyneet, laiva halkoo hiljalleen ulappaa. Roosa kertoo Feijalle tarinan siitä, miten romanit kauan sitten kulkivat meren yli toiseen suuntaan. Viisisataa talvea oli jo kulunut niistä ajoista kun mahtava kreivi Brahe lähetti kaikki Ruotsin tummat kiertolaiset kylmään Suomeen, jossa heidän tehtävänään oli suojella valtakunnan itäistä rajaa. Nyt oli vihdoin aika palata takaisin kultaiseen Tukholmaan.

Feija on nukahtanut Roosin syliin. Kuu kalpenee taivaalla, aamu sarastaa.

Vankilassa Elli haetaan kuulusteluun. Todistaja on löytynyt ja hän pääsee vapaaksi.

Ulkona puut ovat huurtuneet valkoisiksi . Elli lähtee kävelemään kohti kotiaan, lumisade yltyy.

Kotona tuuli on temmannut mökin oven auki. Elli huomaa heti, että Feija on poissa.

Kilpaa lumipyryn kanssa Elli polkee kohti mummolaa. Siellä häntä odottaa yllätys: vanha Miina on yksin kotona, vain hevoset hirnuvat tallissa.

Miina kertoo, minne muut ovat lähteneet. Elli päättää lähteä Ruotsiin etsimään Feijaa, Miina neuvoa häntä valjastamaan tallin parhaan hevosen ja ajamaan reellä laivaan. Polkupyörällä ei tyttö selviäisi Turkuun asti talvipakkasella.

Turun satamassa tullimiehet ja ahtaajat nauravat Ellin kulkuneuvolle. Lopulta laivan perämies selittää Ellille, ettei hevosella ole asiaa laivaan.

Elli on jo kääntymässä takaisin, kun hevonen alkaa yllättäen puhua. Vanha saariston talvitie oli jo jäässä, sitä myöten Elli pääsisi eteenpäin. Matkaa varten eväät riittäisivät kyllä, siitä oli Miina pitänyt huolen. Reen takaosassa oli monta kurasäkkiä, kalakukkoja sekä karjalanpiirakoita. Vesitonkankin oli Miina sitonut reen jalaksille.

Matka kohti Kuninkaan kaupunkia voi alkaa.

III JAKOBSBERGIN LAPSET

Jakobsberg, suur-Tukholma / 1973

Roosa ja Hemmi asettuvat lapsikatraansa kanssa taloksi Tukholmaan. Jakobsbergin lähiön kerrostalossa riittää lapsilla ihmettelemistä: hissi, sähkövalo ja kylpyhuone ovat rajattoman riemun aiheina. Naapurissa asuu paljon lapsia eri maista, he ovat kaikki eri näköisiä ja Feijan ja Fannin on vaikea oppia heidän nimiään

Myös koulun pihalla osataan montaa eri kieltä, mutta luokassa kaikki puhuvat ruotsia. Feija ja Fanni ovat samalla luokalla, pian hekin oppivat ensimmäiset sanansa uudella kielellä. Luokkakuvasta tulee hieno. Roosa ja Hemmi ovat lapsista ylpeitä. Molemmat vanhemmat pojat pääsevät töihin suklaatehtaaseen, äkkiä he ovat aikuisen oloisia uusissa työvaatteissaan.

Eräänä iltana Hemmi tulee kotiin huolestuneen näköisenä ja pyytää lapsilta apua. Hän on saanut hankittua valtavan kuorman suomalaista makkaraa ja se pitäisi myydä nopeasti. Lapset ihmettelevät ensin, mutta Hemmi kertoo miten jokaisella maalla on omat tapansa ja ruokansa. Suomalaisten mielestä Ruotsin kaupoista ei saa kunnon makkaraa, turkkilaiset naapurit taas eivät ollenkaan halua syödä sikaa. Yläkerran mongoliperhe puolestaan syö hevosenlihaa. Fanni ja Feija kauhistuvat sen kuullessaan, mutta Hemmi rauhoittelee heitä. Jonkun mielestä Fannin ja Feijan suurin herkku, lakritsa, voisi olla aivan yhtä kammottavaa.

Hemmi opettaa lapsille, miten makkarat myydään. Suurten kerrostalojen aulassa on vain katsottava, missä kerroksessa asuu suomalaisia: Virtasia, Niemisiä ja Lahtisia. Sitten ajellaan hissillä yläkertaan ja ryhdytään kohteliaasti kaupoille. Hemmi ja Roosa aloittavat A-rapusta, lapset saavat kokeilla onneaan B-portaassa.

Fannista ja Feijasta on mukavaa tehdä kauppoja kaksin. Miltei joka kerroksessa he saavat pari pötköä myytyä. Suomalaisista on hauska saada oman maan makkaraa. Kolmannessa kerroksessa on juhlat, ovi on auki ja musiikki kuuluu rappuun asti. Lapset kurkistavat sisään varovasti. Asunnossa on nuoria suomalaisia, heillä on ollut palkkapäivä ja joku on ostanut uuden levyn. Kaikki tuntevat kertosaheen:

” Ja isä meni Ruotsiin, äiti lensi taivaaseen

ja pappikin sai kahvia juodakseen
Ja veli oli kännissä, näin sen itkeneen.
Lumi teki enkelin eteiseen...”

Yhdellä juhlijalla on kitara, Feija ei saa silmiään irti siitä. Lopulta hän saa lainata sitä, mutta soitin on hänelle vielä aivan liian iso ja juhlijoita alkaa naurattaa pojan innokkuus. Feija laulaa Fannin kanssa vanhan laulun, ensin romaniksi ja sitten suomeksi:

” Kutujensa kamajensa raateno terno tsaave,
Kutujensa kamajensa raateno terno tsaave
Krystale poliba ja krystale kaale
Krystale poliba ja krystale kaale

Maailmalta onneansa etsii nuori poika
Maailmalta onneansa etsii nuori poika
Kellot soi ja kulkuset kun ajaa nuori poika
Kellot soi ja kulkuset kun ajaa nuori poika...”

Yksi vieraista, muita vähän vanhempi naapuri on pahalla päällä ja kovasti humalassa. Hän tuijottaa häijysti Feijaa, alkaa haukkua lapsia mustalaisiksi ja maankiertäjiksi ja yrittää ottaa pojalta kitaran pois. Kitaran omistaja tulee väliin, tappelu alkaa olla lähellä.

Feijalle tulee äkkiä kauhea ikävä Elliä ja omaa kotia. Kerrostalo tuntuu vieraalta, äännet kaikuivat huoneessa liian lujaa ja tupakansavu kirvelee silmiä. Hän lähtee juoksemaan rappuja alas mutta kompastuu alaovella ja lyö päänsä rautaiseen jalkaralliin. Otsasta alkaa vuotaa verta. Kauhistanut Fanni juoksee hakemaan Roosaa ja Hemmiä apuun.

Feija kannetaan kotiin, hän saa olla loppuillan sängyssä laastari otsalla. Pojat tuovat hänelle suklaata ja Fanni vanhan mollamaijansa.

Kun Roosa laulaa lapsille iltalaulua, on Feija kovin mietteissään. Lopulta hän kysyy, miksi hänellä ja Fannilla on ruotsalainen sukunimi vaikka he tulevat Suomesta. Roosa kertoo lapsille vanhoista ajoista: kreivi Brahe antoi kauan sitten romaneille ruotsinkieliset sotilasnimet lähettäessään heidät asuttamaan Suomen kylmiä metsiä.

Roosan ääni sulautuu Feijan uneen, jossa kreivi Brahe istuttaa kuusipuita lumihankeen ja lausuu samalla juhllisesti vanhoja sukunimiä:

Hagert
Schwartz
Nyman....

IV ELLIN SEIKKAILUT MERELLÄ

Ellin reki kulkee hitaasti vastatuuleen meren jäällä. Elliä alkaa nukuttaa ohjaksissa. Tseerna toruu häntä: on vaarallista nukahtaa.

Pian tammaakin alkaa nukuttaa ja sen askeleet hidastuvat. Edessäpäin aukeaa musta railo, mutta väsyneet kulkijat eivät huomaa sitä vaikka jää narisee uhkaavasti jalasten alla.

Elli havahtuu hereille vasta kun hevonen jo vajoaa veteen. Nopeasti hän hyppää reestä pois ja saa viime hetkellä vapautettua hevosen valjaista. Reki jää keikkumaan railon reunalle vaarallisesti. Elli

heittäytyy pitkälleen jälle ja yrittää kaikin voimin vetää hevosta ylös jäistä. Hevonen hirnuu Ellille vihaisesti: tytön pitää heti mennä kauemmaksi avannosta tai hän putoaisi itsekin veteen.

Elli ei kuitenkaan voi jättää ystäväänsä hätään, vaan yrittää viimeisillä voimillaan vielä auttaa hevosta. Jää murtuu paukkuen ja nopeasti kaksikko vajoaa meren syliin.

Jään alla vallitsee vihreä hämärä, merivirta kuljettaa Elliä ja hevosta syviin vesiin. Ellin pitkät palmikot aukeavat, samoin hevosen taidokkaasti solmittu harja. Tyttö näyttää vain nukkuvan, mutta hän pitää edelleen tiukasti kiinnin hevosen ohjaksista.

Kaukaa pohjavesien yöstä alkaa äkkiä kajastaa valoa. Valtava sukellusvene lähestyy hitaasti ratsukkoa.

Sukellusveneestä ui ulos sukeltaja joka varovasti ohjaavat Ellin ja hevosen turvaan aluksen pelastusasemalle. Sen rautainen luukku sulkeutuu tiiviisti heidän jälkeensä ja sukellusvene jatkaa matkaansa.

Sukellusveneeseen painekammiossa Elli tulee tajuihinsa. Kauhuissaan hän nousee istumaan ja huutaa Tseernaa. Tamma hiruhahtaa sermin takaa pirteästi, sillä ei ole hätää. Elli malttaa katsella tarkemmin ympärilleen: kammion seinien naulakoista roikkuu sukelluspukuja, rautapulttein vahvistetussa ovela on koukeroisia kirjaimia ja punainen tähti.

Ellin viereen saapuu aluksen tumma, ystävällisen oloinen kapteeni joka tervehtii häntä ensin romaniksi, sitten suomeksi. Yllättynyt Elli vastaa varmuuden molemmilla kielillä.

Kapteeni kertoo Ellin saapuneen sukellusvene Potfeijalle. Se on Petroskoissa rakennettu salainen merentutkimusala, jonka henkilökunta koostuu pelkästään Neuvosto-Karjalan romaneista. Elli näyttää niin epäuskoiselta, että kapteeni purskahtaa nauruun ja kutsuu tytön tutustumismatkalle aluksen uumeniin.

Potfeijan kirjastohuoneessa on näyttely, joka kertoo romanien paineensietokyvystä. Kapteeni selittää Ellille tarkemmin mistä on kysymys: vuosisatojen saatossa romanit olivat Karjalan metsissä kestäneet niin kylmää, nälkää kuin sotiakin, joten 60-luvulla heistä kiinnostuivat biologit ja tiedemiehet. Läheltä piti, ettei ensimmäinen kosmonauttikin ollut romani, mutta kokeilu kariutui tilanpuutteeseen. Kosmonauttikokelas kun olisi ottanut koko sukunsa mukaan avaruuslennolle. Lopulta keksittiin ratkaisu: sukellusveneeseen mahtuisi isompikin joukko kerrallaan, ja niin oli Potfeijan suunnitelma valmis.

Kapteeni katselee hymyillen Elliä, joka yrittää ymmärtää kuulemaansa. Lopulta kapteeni toteaa, ettei tytönkään sietokyky ollut mitenkään huonommasta päästä- ja mikä sai lapsen ylipäättään uhmaamaan talvimyrskyä heikoilla jaloilla?

Elli kertoo olevansa menossa Tukholmaan veljeänsä etsimään. Sitten hän huolestuu: Manun Miinan reki pitäisi pelastaa! Kapteeni rauhoittelee häntä, reki on tuotu jo aluksen ruumaan ja eväätkin löydettiin. Ehkä Elli voisi tarjota miehistölle muutaman piirakan? Tukholmaan Potfeija ehtisi poikkeamaan viikon kuluttua, sen ajan Elli ja Tseerna-tamma olisivat kapteenin kunniavieraita.

Teetuksesta tulee hauska, sukellusveneeseen miehistö kehuu Miinan piirakoita ja monella on kitara tai haitari mukanaan. Elli oppii monta uutta laulua ennenkuin käy Tseernan viereen nukkumaan.

Himmennetyin lyhdyin Potfeija jatkaa merenpohjalla kulkuaan, sen valokeiloihin osuu salaperäisiä kaloja ja kauan sitten uponneita purjelaivoja.

V GARAGEN LAULUKOULU

Aamulla onnettomuuden jälkeen Feija saa jäädä vielä kotiin parantelemaan haavojaan, otsassa on iso kuhmu ja sinisenkeltainen mustelma. Hemmi ja Roosa lähtevät kaupoille, pojat tehtaaseen ja Fanni kouluun.

Yllättäen ovikello soi, rapussa on eilisten juhlien kitaristipoika joka on kovin pahoillaan Feijan kaatumisesta. Hän haluaa lainata Feijalle kitaransa jotta toipuminen sujuisi mukavasti. Ja myöhemmin Feija voisi palauttaa kitaran Garage-kerholle, joka on ihan lähellä. Siellä on myös joka lauantai mahdollisuus esittää omia lauluja, olisi hauskaa jos Feija laulaisi sielläkin.

Feija alkaa harjoittelemaan tosissaan, kitaristipoika auttaa häntä ja viimein kitara tottelee vähän paremmin.

Illalla pojat ja Fanni tulevat Feijan taustalaulajiksi, lopulta Hemmikin yhtyy kuoroon. Roosa tuo mukaan vanhan pyykkilaudan ja opettaa lapsille, miten sitä soitetaan.

Feija menee nukkumaan kitara kainalossaan.

Lauantaina lapset pyytävät lupaa päästä illalla Garageen. Hemmi kieltää ehdottomasti, isot veljet saavat mennä mutta pienille aika on liian myöhäinen. Roosalla lupaa laulaa heille kauneimmat iltalaulunsa.

Kun valot on sammutettu, lapset pukevut uudestaan päälleen, livahtavat ikkunasta ulos ja lähtevät kiellosta huolimatta tutkimaan Garagea. Se on nimensä veroinen vanha autotalli, mutta Feijan mielestä se on komea kuin palatsi.

Garage on täynnä väkeä, turkkilainen yhtye on juuri lopettamassa omaa esitystään. Feijan ystävä on juontajana, iloisena hän huomaa Feijan ja pyytää hänet lavalle. Kumpikaan ei huomaa, että takarivissä istuu sama pahantuulinen naapuri joka aloitti viimeksi tappelun.

Feija, Fanni ja pojat esittävät oman laulunsa, yleisö taputtaa innoissaan. Vain naapuri hautoo synkkänä omia ajatuksiaan nurkassa. Sitten hän nousee ja pujahtaa vaivihkaa aulan puhelinkoppiin.

Naapuri tekee ilmiannon sosiaalikuraattorille: kerhohuoneella on lapsia illalla ilman vanhempia.

Sosiaalikuraattori tulee Garageen ja vie Feijan ja Fannin mennessään.

Pojat juoksevat kotiin kertomaan Hemmille ja Roosalle, mitä on tapahtunut.

Kuraattori vie Feijan ja Fannin vastaanottokotiin, jossa lasten nimet ja osoitteet yritetään saada selville. Feija ja Fanni vaikenavat kauhuissaan.

Heille annetaan samanlaiset pyjamat, sitten lastenhoitaja vie heidät isoon saliin, jossa nukkuu kymmeniä lapsia. Joku itkee hiljaa unissaan.

Kun hoitaja on mennyt, hiipivät Feija ja Fanni ikkunaan.

Talojen ikkunat pimenevät, lunta sataa hiljaa kaupungin ylle ylle.

Slussenin rannassa tapahtuu kummia: mustan jään läpi työn työntyy ensin periskooppi, ja kun ohikulkijoita ei näy, nousee Potfeija hetkeksi pintaan ja avaa eteiskammionsa oven. Laskusilta työntyy esiin, varovasti Elli ja Tseerna nousevat maihin. Miehistö auttaa heille vielä reen mukaan, silta vedetään takaisin sisään ja Potfeija laskeutuu hiljaa takaisin meren syvyyksiin.

Elli ja Tseerna katselevat jouluvaloissa kimmeltävää Vanhaa kaupunkia ja jatkavat matkaa yli Slussenin sillan.

VI JOULU KUNINKAAN KAUPUNGISSA

Pojat ja kitaristi istuvat keittiössä ja auttavat epätoivoista Roosaa ja Hemmiä löytämään puhelinluettelosta kaikki lasten vastaanottokeskukset. Luettelosta tulee pitkä. Roosa huomaa myös, että lasten luokkakuvasta olisi etsinnässä apua.

Perheen auto käynnistyy pakkasessa yskien, kun pojat työntävät sille vauhtia pääsevät he lopulta aloittamaan etsintämatkansa.

Vastaanottokodeissa ollaan ystävällisiä, mutta lapsia ei löydy.

On jouluaatto, ikkunoista näkyvät joulukuuset alkavat saada kynttilöitä oksilleen ja kauppojen valot sammuvat. Viimeiset ohikulkijat kiiruhtavat lahjapakettien kanssa koteihinsa, iltapäivän hämärä alkaa sinertää.

Auto sammuu lopullisesti eikä enää suostu liikahtamaankaan. Pojat yrittävät parhaansa, mutta edes työntäminen ei auta.

Matkaa on jatkettava jalan. Seuraavastakaan vastaanottokodista lapsia ei löydy. Roosa pyyhkii salaa kyyneleitä huiviinsa, pojat tutkivat karttaa

Äkkiä alkaa kaukaa kuulua kulkusten kilinää. Kaikki pysähtyvät ihmeissään: voisiko suurkaupungin sydämessä joku liikkua hevosella?

Pian kuuluu jo kavioiden kopsetta ja jalasten narinaa. Kovin tutun näköinen reki ajaa miltei kolarin keskellä risteystä piiputtavan auton kanssa.

Elli hyppää reestä alas, hän on ensin riemuissaan jälleennäkemisestä mutta huomaa sitten Roosan kyyneleet ja kysyy heti, mikä on hätänä - ja tietääkö kukaan, missä Feija on? Kaikki selittävät tilannetta yhteen ääneen, kunnes hevonen hirtahtaa kärsimättömästi. Eikö olisi aika jo jatkaa matkaa? Hemmi sitoo auton reen perään hinaukseen ja pian kummallinen kulkue saapuu seuraavan vastaanottokodin portille.

Osoite on vihdoinkin oikea, Feija ja Fanni näkevät ikkunasta reen ja huutavat yhteen ääneen ohjeita pelastuspartiolle. Kuraattori hiljentää lapset, avaa oven ja pyytää Hemmin, Roosan ja Ellin toimistoonsa. Pojat jäävät juottamaan hevosta, Feija ja Fanni juoksevat ulos heitä auttamaan.

Kun kuraattori huomaa, ettei kukaan kolmikosta puhu tarpeeksi ruotsia, tulee kitaristipoika tulkiksi ja lasten tarina selvenee nopeasti. Lopulta kuraattori kysyy, kuinka vanha Elli on. Elli vaikenee ensin ja kertoo sitten ikänsä. Keväällä hän täyttäisi neljätoista vuotta.

Kuraattori huokaa syvään ja kääntyy sitten Hemmin ja Roosan puoleen. Nyt pitäisi löytää Feijan ja Ellin vanhemmat Suomesta, molemmat lapset ovat alaikäisiä.

Roosa ottaa povitaskustaan vanhan valokuvan ja antaa sen kuraattorin katsottavaksi. Kuva on Juukan hautausmaalta, siinä kahden vanha Feija ja yhdeksänvuotias Elli ovat vanhempiensa hautajaisissa.

Kuraattori kävelee ikkunaan ja katselee Feijaa ja Fannia jotka iloisena touhuavat hevosen ympärillä. Sitten hän katsoo Elliä, joka pitkän matkansa jälkeen on kalpea ja väsynyt.

Kuraattori pyytää tulkkia kertomaan Hemmille ja Roosalle, että Feija voisi jäädä perheeseen mutta vain sillä ehdolla että Ellikin jäisi heidän luokseen. Tytön olisi mentävä vielä kahdeksi vuodeksi kouluun.

Ellin silmät kirkastuvat ja hänen poskilleen nousee innostuksen puna. Helpottuneena hän haluaa kuraattoria ja juoksee ulos Feijan luo.

Feija ja Fanni peitellään hyvin rekeen vällyjen alle, on aika vihdoin lähteä kotiin.

Kuraattori seuraa ikkunastaan, miten seurue katoaa tummuvaan jouluiltaan.

Heidän laulunsa kuuluu vielä pitkän aikaa, korkeimpana Ellin kaunis ääni:

” Kun eihän tämä maa minun omani ollut
vaikka omakseni sitä minä luulin
Vain miljoonan markkoja minä maksaisin
jos sen omakseni kerran minä saisin...”

Laulua kuuntelee myös Potfeijan kapteeni kaukana merellä, samoin kuin Manun Miina pienessä tuvassaan lumisen kuusimetsän suojissa.

Tähdet loistavat kaikkien yllä.

Hilja Grönfors

Kuninkaan kaupungissa/

Animaatiosarjan musiikista

22.3.2020

Lausunto

Päätimme aloittaa vuonna 2020 yhdessä Katariina Lillqvistin/ elokuvaosuuskunta Cagliostron ja Romanikulttuurin museon kanssa *Kuninkaan kaupungissa*-animaatiosarjan suunnittelun.

Meille oli alusta asti selvää että aito romanimusiikki tulisi olemaan sarjassa hyvin tärkeässä roolissa. Kun neuvottelumme sarjan musiikkisisällöstä edistyivät, lupauduin epäröimättä sen tulkitsijaksi ja sovittajaksi.

Tämän sarjan soundtrack on minulle erittäin läheinen projekti, sillä itse vietin nuoruuteni Tukholmassa ja kuulun juuri siihen maastamuuttajaryhmään, josta sarja kertoo. Palaan tässä työssä takaisin nuoruuteni lauluihin, Juukan haikeisiin romaniballadeihin ja Jakobsbergin lähiön uuteen, 70-luvulla syntyneeseen maailmanmusiikkiin.

Haluan, että sarjan musiikissa kuuluu 70-luvun tukholmalaisen romanielämän värikkyyttä ja kansainvälistyminen. Siitä syystä olen suomalaisten romanimuusikkojen ohella pyytänyt sarjaan seuraavia artisteja:

Alec Kopyt Amsterdamista
Romengo-yhtye Budapestista
Aleksander Bergin trio Pietarista
Hans Kalderas Tukholmasta
sekä Mario Bihari Prahasta

Sarjan musiikin äänitykset tehdään Helsingissä, Maailman musiikin keskuksen studiossa, ja sarjan studio-orkesteri tekee myös kiertueen sarjan julkistamisen aikoihin eri maissa. Musiikin sovituksista ja sen johdosta vastaa säveltäjä Kusti Vuorinen, jonka elokuvamusiikki osuuskunnan animaatioon RADIO DOLORES on palkittu mm. Annecyn kansainvälisillä animaatiofestivaaleilla vuoden parhaana soundtrackina vuonna 2017.

Yleisradion sisällä KUNINKAAN KAUPUNGISSA-sarja on merkittävä askel kohti tasa-arvoisempaa ohjelmapolitiikkaa. Työryhmässämme on vahva romaniedustus, ja tarinat tulevat suoraan vanhoilta kertojiltamme. Tämä on koko suomalaisessa ja eurooppalaisessa mediamaailmassa merkittävä kulttuuriteko.

ystävällisesti Hilja Grönfors, Lahti / perinnemuusikko ja Romanikulttuurin museon pj

THE BACKGROUNDS

1.1 Hankkeen taustaa

Suomen romanien suuri muuttoliike Karjalan köyhistä kylistä vauraaseen Tukholmaan 60/70-luvuilla on ollut vedenjakaja koko vanhan ajan romaniyhteisössä. Se muutti perusteellisesti tuhansien romaniperheiden elämän ja teki pesäeron agraariyhteisössä kehittyneen romanikulttuurin ja uuden, urbaanimman ja tasa-arvoisemman elämäntavan välille.

Olemme yhdessä osuuskuntani Camera Caglioston ja Romanikulttuurin museon kanssa miettineet jo pitkään, että aihepiiri ansaitsisi paikkansa kulttuuri- ja elokuvahistoriassa, ja kuin Yleisradion TV2:n lastenohjelmien toimitus kiinnostui keväällä 2020 aiheesta, päätimme alkaa hankkimaan kansainvälistä rahoitusta kuusiosaiselle animaatiosarjalle ”Kuninkaan kaupungissa”. Nyt myös Ruotsi ja Tshekki kiinnostuivat projektista, joten tästä on hyvä jatkaa. .

Meillä on tukenamme Romanikulttuurin museon johtajan, perinnemuusikko Hilja Grönforsin kautta myös koko Suomen romaniyhteisön hyväksyntä, jota ilman tätä projektia ei tehtäisi. Työryhmässä on mukana romanimuusikoita, romanitaustaisia puvustajia, dramaturgi sekä harjoittelijoita

DIRECTORS NOTE

Katariina Lillqvist:

Aiemmat romaniaiheiset työni

Ohjaajana olen saavuttanut romaniyhteisön luottamuksen jo aiemmin, vuonna 2008 ohjaamani dokumenttielokuvan "Eihän tämä maa minun omani ole "jälkeen" . Se tuotettiin yhteistyössä Dokumenttiprojektin, Suomen elokuvasäätiön ja AVEKin kanssa, ja se sai ilmestyttyään Prix Europa-nominaation.

Elokuvani oli elämäkerrallinen dokumentti laulaja Hilja Grönforsin urasta ja pitkästä matkasta suomalaisen etnomusiikin kirkkaimmaksi tähdeksi. Sen kuvausvaiheessa tein pioneerityötä kulttuurillisten tabujen uudelleenarvioimiseksi mm. kuolleiden kuviin liittyneiden käytäntöjen kanssa, ja se oli ensimmäinen elokuva jossa romaniyhteisö antoi luvan vainajien kasvokuvien käyttöön valkokankaalla.

Olen ohjannut 2000-luvulla kolme romanikulttuurista kertovaa dokumenttia, neljä radiokuunnelmaa ja yhden 6-osaisen animaationsarjan.

Olen myös tuottanut yhdessä tšekkiläisten, unkarilaisten, pohjoismaalaisten ja belgialaisten kumppaneiden kanssa lukuisia romanikulttuurista kertovia näyttelyitä, festivaaleja ja workshop-kokonaisuuksia sekä konserttisarjoja.

Esittelen ohessa romaniaihteiset tuotantoni tarkemmin, koska mielestäni on tärkeää että saatte kokonaiskuvan työtavoistani ja romaniverkostostani.

Animaationsarja " Mire Bala Kale Hin- Tarinoita matkan takaa " valmistui vuonna 2003 yhdessä YLE/TV2:n , SES:n sekä Hollannin ja Tshekin televisioiden kanssa. Sen tekemiseen osallistui romanimuusikoita ja kirjailijoita kuudesta EU-maasta, ja sarja kiertää maailmalla edelleen monikulttuurisen kasvatuksen työkaluna sekä festivaalien klassikkona. Sarja on palkittu mm. Suomi-palkinnolla vuonna 2006, ja se sai ison MEDIA-tuen vuonna 1999 sekä onnistuneen yhteistuotantoverkoston Cartoon Forumin kautta.

Yleisradion Todellisia tarinoita-sarjan kanssa aloitin yhteistyön vuonna 2001, jolloin valmistui ” Svoboda”-dokumentti. Siinä esiintyi haastateltavana Irena Ferencova, joka oli vuotta myöhemmin päähenkilönä dokumentissani " Klimentska-kadun Irena ". Irenan tarina oli lumoava, saduilla ja tarinoilla maustettu sukusaaga monta kertaa varmasta kuolemasta pelastuneen tšekkiläisen romanivanhuksen kertomana, ja sitä esitetään edelleen uusintana Suomessa sekä Yleisradion lähetyksissä että muissa kulttuuritapahtumissa.

Seuraavassa radiodokumentissani , ” Hevosien laulussa " vuodelta 2006 puolestaan Karjalan ja Pohjanmaan vanhat ” kulkumustalaiset ” ja hevosmiehet muistelivat hurjia hevosiaan ja 30-luvun pitkiä teitä.

Dokumenttini " Arvoisa Herra Tarzan " , 2005, oli ensimmäinen suomalaiseseen romaniperinteeseen liittyvä pitkä elokuvatuotantoni . Sen päähenkilö, eläintenkesyttäjä Kalle Nyman, karkasi 12-vuotiaana sirkukseen ja nousi köyhästä romanikodista maailman suurten areenoiden tähtiesiintyjäksi. Suomessa hän kuitenkin aina esiintyi salanimillä, koska " kukas siihen aikaan olisi tullut tavallista mustalaispoikaa katsomaan ? " .

Dokumentti poiki myös " Sirkuksen poika " -nimisen radiokuunnelman yhdessä YLE1:n / Todellisia tarinoita-sarjan kanssa, ja se voitti Koura-palkinnon vuonna 2005.

Kirjoitin aiheesta myös dokumentaarisen fiktion Ateena-kustantamolle vuonna 2005.

Teos sai Prix Italy-nominaation 2005.

Vuonna 2005 ohjasin yhdessä YLE Basaarin kanssa tv-dokumentin " Perumos jatkaa matkaa " , joka seurasi Tshekin tasavallasta paenneen romaniaktivistin Vladimir Rusenkon ja hänen sisarensa , kirjailija Margita Reiznerovan sopeutumista maanpakolaisuuteen ja uuteen kotipaikkaan Belgiassa.

Mittavin dokumenttini , Suomen romanien rikkaasta lauluperinteestä taiteilija Hilja Grönforsin pitkän uran kautta kertova dokumentti " Eihän tämä maa minun omani ollut " ensiesitettiin YLE/ TV2:n Dokumenttiprojektissa syksyllä 2009. Sen rahoituksessa olivat mukana myös Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Suomen Kulttuurirahasto, Suomen elokuvasäätiö ja Audiovisuaalisen Kulttuurin edistämiskeskus AVEK. Teos on palkittu maailmalla useaan otteeseen ja se sai mm. Prix Europa-nominaation ja taiteen Suomi-palkinnon.

Elokuva on Brnon Romanikulttuurin museon ja Romedia-säätiön kokoelmissa.

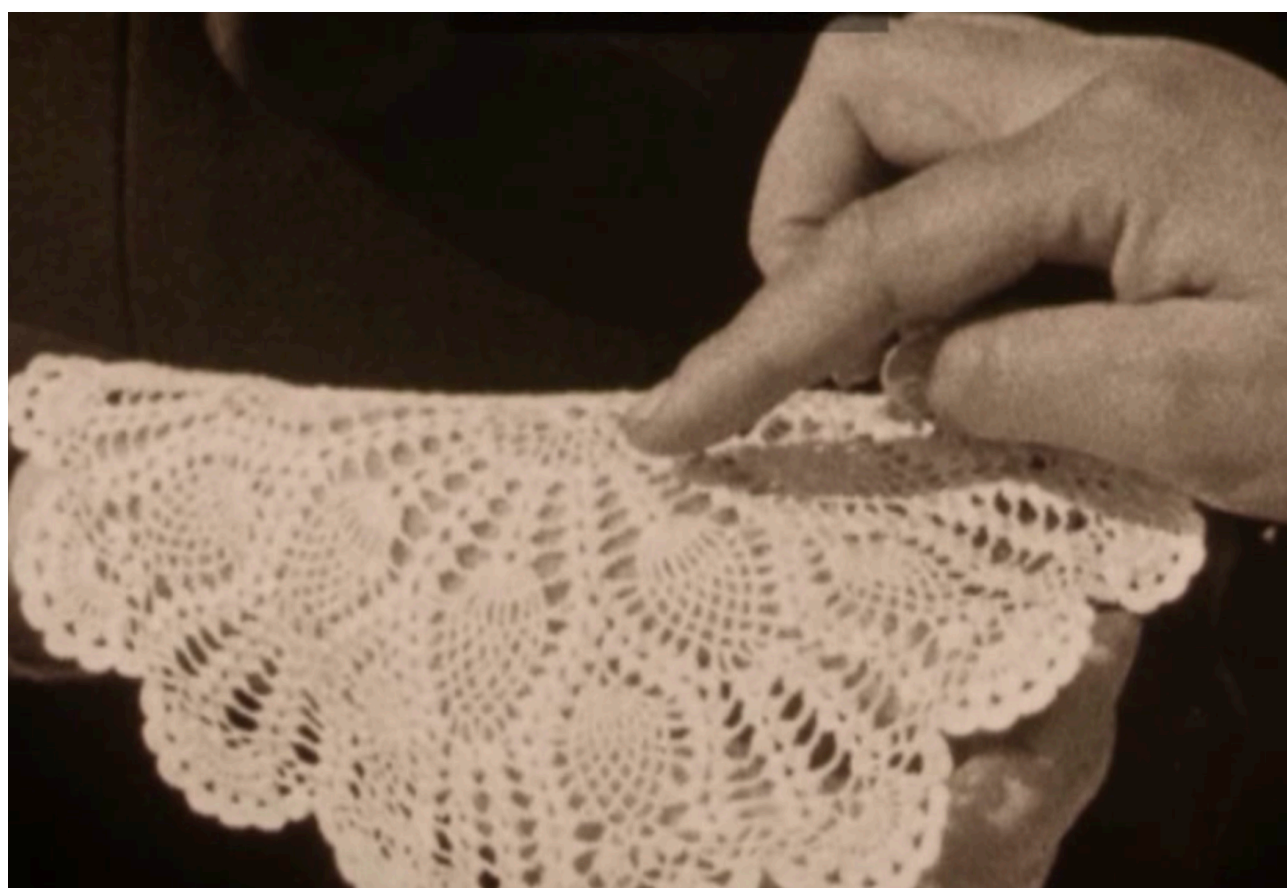
TREATMENT

Toteutamme sarjan perinteisellä tshekkiläisellä stop-motion-tekniikalla ja sen hahmot työstetään täysin käsityönä.

Tarinassa kuuluu ja näkyy romanikulttuuri rehellisellä ja aidolla tavalla; vaikeistakin asioista voidaan kertoa animaation keinoin. Jaksoilla on aina kuitenkin onnellinen loppu.

VISUAALISIA ESIMERKKEJÄ :

AND SOME MEMBERS OF THE TEAM: